

Κριτική Ανάλυση της Βιωσιμότητας του Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για τις Α.Π.Ε.

Περίληψη

Ούτε τα τεχνολογικά συστήματα των ΑΠΕ καθίστανται βιώσιμα εκ μόνου του λόγου ότι παράγουν καθαρών ενέργειαν, ούτε η θέσπισης κανόνων και κριτηρίων για την χωροθέτηση των συστημάτων αυτών καθίσταται βιώσιμη εκ μόνου του λόγου ότι στηρίζεται σε συνολικό ειδικό σχεδιασμό, ο οποίος στηρίζεται επίσης σε Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο. Η βιωσιμότης των προϋποθέτει: α) ότι υπηρετούν βιώσιμη ενεργειακή πολιτική, β) ότι δεν βλάπτουν τα φυσικά και ιδίως τα δασικά οικοσυστήματα και το τοπίο.

Η βιωσιμότης είναι συστημική έννοια που οριοθετεί και συγχωνεύει πλείονες πολιτικές που εμπλέκονται σε ωρισμένο πρόβλημα, με κύριο γνώρισμα την διαφύλαξη και διατήρηση φύσεως/ζωής. Και για τη βιώσιμη χωροταξία των ΑΠΕ δεν αρκεί η σύνδεσή της με το Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο. Προαπαιτείται η σύνδεσή της με βιώσιμη ενεργειακή πολιτική της Χώρας, η οποία, πάλι, δεν είναι αυτοτελής αλλά προϋποθέτει την Εθνική Στρατηγική Βιωσίμου Αναπτύξεως, την οποίαν και υποστηρίζει. Κατά ταύτα, το κενόν που υπάρχει στην Χώρα μας είναι ακριβώς η ανυπαρξία εθνικής στρατηγικής βιωσίμου αναπτύξεως. Το πρόβλημα είναι: Πώς μπορεί να είναι βιώσιμη μια ενεργειακή πολιτική όταν δεν υποστηρίζει βιώσιμες δημόσιες πολιτικές; Πόση ενέργεια χρειάζεται πράγματι η βιώσιμη Ελλάδα, γιατί την χρειάζεται και από ποιες πηγές θα την πάρει; Χρειάζεται όντως ενέργεια και από Α.Π.Ε.; Μήπως οι Α.Π.Ε. είναι το άλλοθι της συνεχιζομένης μη βιωσίμου ενεργειακής και οικονομικής πολιτικής;

Από την άλλη πλευρά, ο ρόλος των ΑΠΕ στη βιώσιμη ανάπτυξη έχει προδήλως και σκοπίμως υπερτιμηθεί, δεδομένου ότι η τεχνολογία των ανοίγει νέον πεδίων εμπορίας και κερδοσκοπίας στο οποίον επιδίδονται εκ του ασφαλούς οι χώρες της προηγμένης βιομηχανίας υπό το πρόσχημα της προστασίας του

περιβάλλοντος. Οι Α.Π.Ε. δεν πρέπει να διαφημίζονται ως πανάκεια για το ενεργειακό και περιβαλλοντικό πρόβλημα της εποχής μας. Αυτή είναι ευνοήτως η θέση των επενδυτών και των θιασωτών της αγρίας αναπτύξεως. Αντιθέτως, τα τεχνολογικά συστήματα των ΑΠΕ συνεπάγονται σημαντική καταστροφή του περιβάλλοντος (βλ. φράγματα και αιολικά πάρκα) και επομένως, η βιώσιμη εγκατάστασής των δύναται πράγματι να συντελεσθεί σε πολύ μικρά κλίμακα που δεν λύει το ενεργειακό πρόβλημα.

Κατά ταύτα, μόνη γνήσια και κορυφαία Αρχή Βιωσιμότητας παραμένει η αρχή της **εξοικονομήσεως ενεργείας** και της **ορθολογικής (φειδωλής) χρήσεως των φυσικών πόρων**. Είναι χαρακτηριστικόν ότι οι κοπτόμενοι υπέρ των ΑΠΕ αποφεύγουν επιμελώς να ομιλήσουν για την αναγκαία περιστολή της ενεργειακής σπατάλης του διαρκώς επεκτεινομένου αγρίου διεθνούς εμπορίου της λεγομένης «παγκοσμιοποίησης». Από της απόψεως αυτής, οι πρόσφατες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις Βρυξέλλες (2008) για την αύξηση της συμμετοχής των Α.Π.Ε. στο ενεργειακό σύστημα στερούνται βιωσιμότητας, εφ' όσον **δεν θέτουν κανένα όριο στην κατανάλωση ενεργείας**, αρκούμενες στην ειρημένη αύξηση και στο όριο αναφοράς στο CO₂ του 1990 και προδήλως ελπίζουσες στην υπέρβασή του μέσω των Α.Π.Ε. Αλλά η υποχρεωτική χρήσις Α.Π.Ε. έχει ως *conditio sine qua non* την βιώσιμη ενεργειακή πολιτική υπό την θεμελιώδη έννοιαν αυτής της περιστολής της ενεργειακής σπατάλης και όχι την ενθάρρυνση της συνεχίσεώς της μέσω των Α.Π.Ε. Από της πλευράς αυτής δεν είναι βιώσιμη και η απελευθέρωση της αγοράς ενεργείας, συμπεριλαμβανομένων και των Α.Π.Ε., η οποία ενθαρρύνει τον ανταγωνισμό, ήτοι την αλόγιστη διασπάθιση των ενεργειακών πόρων και την κερδοσκοπία επί βασικού κοινωνικού αγαθού.

Οι πρόσφατες **αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου** για την αύξηση της συμμετοχής των Α.Π.Ε. στα ενεργειακά συστήματα των μελών της Ε.Ε. **δεσμεύουν την Ελλάδα μόνο καθ' όν μέτρον δεν αντιβαίνουν στην έννομη τάξη της χώρας και ειδικώτερον στην περιβαλλοντική προστασία**

του ελληνικού τοπίου και του φυσικού αναγλύφου, που έχουν εγχώρια συνταγματική βάση (άρθ. 24 του Συντάγματος) υπερκειμένην της κοινοτικής πολιτικής. Εντεύθεν έπεται ότι η βιώσιμη αιολική και η υδροηλεκτρική ενέργεια δεν δύναται να έχουν ει μη μόνον μικρή συμμετοχή στο ενεργειακό δυναμικό της χώρας. Διότι το κύριο χαρακτηριστικό της είναι το εξάισιο τοπίο της, το πλούσιο και έντονο ανάγλυφο με εκτεταμένα ορεινά και ημιορεινά δασικά συστήματα που αποκλείουν την εγκατάσταση ανεμογεννητριών και την κατασκευή φραγμάτων. Επειδή δε βιωσιμότητα δεν έχει ούτε η ελληνική συμμετοχή σε διεθνή δίκτυα ενέργειας, τα οποία δεν παρέχουν ενεργειακήν ασφάλεια, το ενεργειακό μέλλον της χώρας βασίζεται κατ' ανάγκη στους εθνικούς πόρους. Εξ ου και η ανάγκη αυστηράς ενεργειακής πολιτικής, στηριζομένης ιδίως στην εξοικονόμηση και την ορθολογική χρήση της ενέργειας με προέχουσα την διαχείριση της ζήτησεως. Αλλά και η τελευταία προϋποθέτει οικονομική πολιτική με πρώτο σκοπό την βιωσιμότητα και όχι την αύξηση του πλούτου.

Κρίνομενον υπό την προοπτικήν αυτή το τελικό κυβερνητικό Σχέδιο για την Ειδική Χωροταξία των ΑΠΕ, δεν είναι βιώσιμο, ούτε ορθολογικό, μεταξύ άλλων, και κυρίως, διότι αναχωρεί από αυθαίρετον και κατακόρυφον αύξησιν της συμμετοχής των Α.Π.Ε. -και ιδίως της αιολικής ενέργειας- στο εθνικό ενεργειακό σύστημα, χάριν της οποίας εν ψυχρώ επιβάλλει την εκτεταμένη καταστροφή των ελληνικών δασών που, πέραν του κάλλους των, είναι οι μόνοι βέβαιοι συλλέκτες του CO₂ και ρυθμιστές της περιβαλλοντικής ισορροπίας.

1. Ιστορικών

Οι αιτούντες, 23 εν συνόλω, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις και φυσικά πρόσωπα, ζητούν την Γνωμοδότηση του Επιμελητηρίου για την βιωσιμότητα και νομιμότητα του τελικού κυβερνητικού σχεδίου ΚΥΑ περί του «Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας». Επί του αντικειμένου τούτου, το Επιμελητήριο φρονεί τα εξής.

2. Ειδικό Χωροταξικό Σχέδιο ΑΠΕ (ΕΣΧΑΠΕ), Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο (ΕΧΣ), Εθνική Στρατηγική Βιωσίμου Αναπτύξεως (ΕΣΒΑ)

Όταν, εις τις αρχές του 2007 εδόθη στη δημοσιότητα το προσχέδιο της Ειδικής Χωροταξίας των ΑΠΕ, το Επιμελητήριο είχε διατυπώσει την γνώμη ότι επρόκειτο περί πρόωρου ενεργείας διότι έδει να είχε προηγηθεί η κατάρτιση του **Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου**. Το τελευταίο τούτο Σχέδιο, όντως κατετέθη προς ψήφισιν στην Βουλή προσφάτως και κατέστη τυπικώς νόμος του Κράτους. Αλλά, η κατάρτισις του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου, μακράν του να εξηγεί και τεκμηριώνει τις κατευθύνσεις του, προκαλεί αντιθέτως πολλά και σοβαρά ερωτήματα, και τούτο διότι δεν έχει μέχρι τούδε καταρτισθεί ουσιαστικώς και νομοτύπως, **Εθνική Στρατηγική Βιωσίμου Αναπτύξεως (ΕΣΒΑ)**. Δεν υπάρχει καν διάταξις νόμου που να προβλέπει τον τρόπο και την διαδικασία καταρτίσεώς της. Βεβαίως, υπάρχει Πλαίσιον Αναφοράς για την Οικονομική Πολιτική, αλλά αυτό δεν υποκαθιστά την ΕΣΒΑ. Εννοείται ότι η ανυπαρξία τυπικών δεσμεύσεων διευκολύνει τον προσφιλή απρογραμμάτιστο και πελατειακό χαρακτήρα της λεγομένης κυβερνητικής πολιτικής, της οποίας ματαιώς θα επιχειρήσει κανείς να μαντέψει την λογική και πορεία. Για τις ανάγκες των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας, κυρίως έναντι του Ο.Η.Ε. και της Ε.Ε., κυκλοφορούν δύο, μάλλον ενημερωτικά, κείμενα προερχόμενα από την συνεργασίαν υπηρεσιών της δημοσίας διοικήσεως και αφορώντα εις την ελληνικήν πολιτικήν βιωσίμου αναπτύξεως (2002), αλλά επίσημος πολιτειακή πράξις και δὴ εἴτε νόμος εἴτε απόφασις του Υπουργικού Συμβουλίου, δεν υφίσταται. Δεν πρόκειται δε περί τυπικής ἢ ασημάντου παραλείψεως: Η υποχρέωσις των κρατῶν για την κατάρτιση και ανακοίνωση στον ΟΗ.Ε. της εθνικής πολιτικής βιωσίμου αναπτύξεώς των συνεζητήθη στο Ρίο (1992) ως ουσιώδης ὅρος και εγγύησις για την υλοποίησιν των δεσμεύσεων και αποφάσεων που ελήφθησαν τότε. Επομένως, καθ' εαυτήν η αθέτησις της υποχρεώσεως αυτής είναι μη βιώσιμος συμπεριφορὰ και δη παράλειψις τεκμηριούσα την μη βιωσιμότητα των δημοσίων πολιτικών του κράτους που

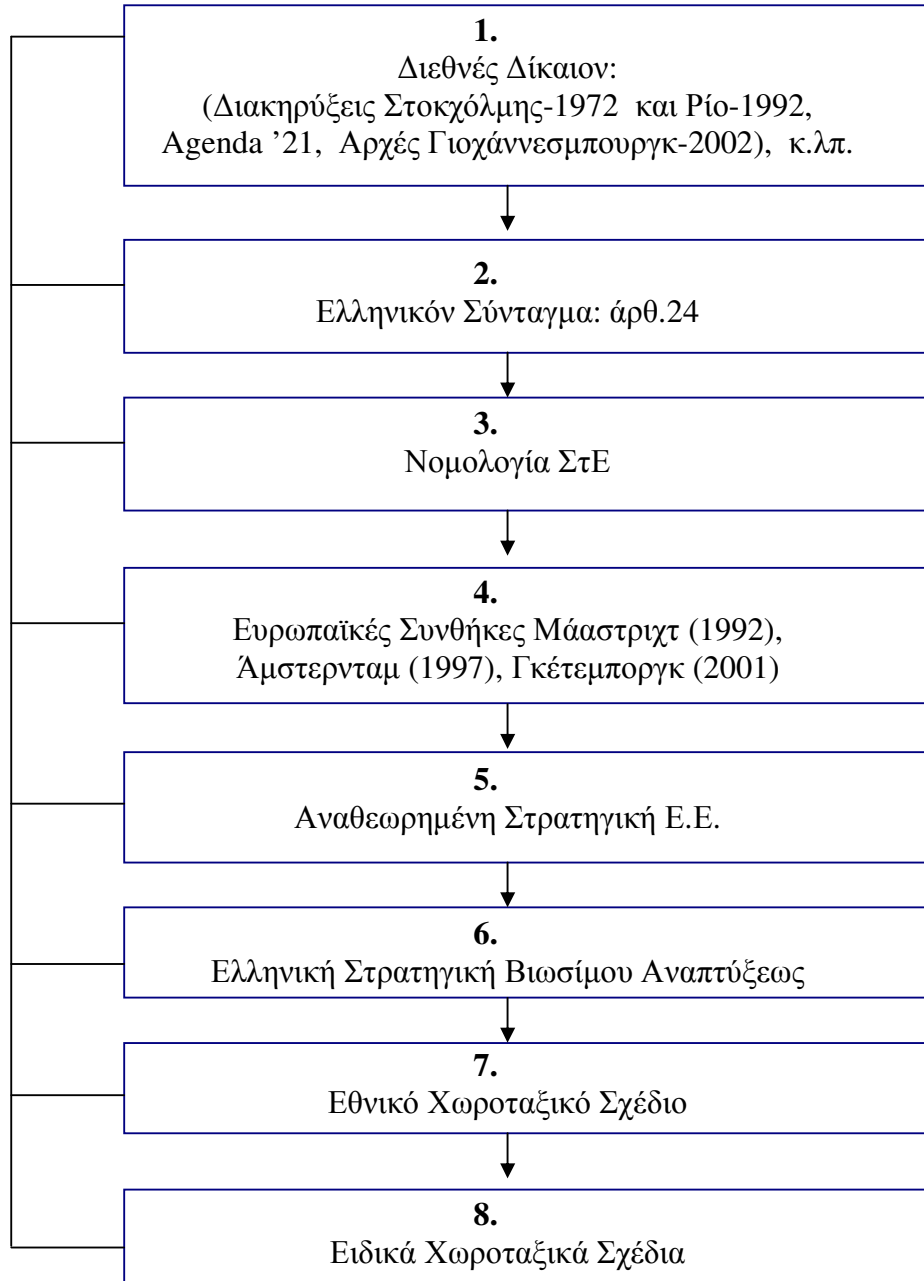
δεν ανακοινώνει την πορεία του προς την βιώσιμη ανάπτυξη. Διότι μόνον με την γνώσιν όλων των δημοσίων πολιτικών και μιας εκάστης τούτων θα καθίσταται φανερόν εάν η ενεργειακή πολιτική υπηρετεί εν τέλει βιώσιμους σκοπούς. Ως εκ τούτου, στην Χώρα μας το Εθνικό Χωροταξικό Σχέδιο (**ΕΧΣ**), το οποίον δεν είναι τίποτε περισσότερο από την μετατροπή της εθνικής στρατηγικής για την βιώσιμη ανάπτυξη σε συστήματα χώρου και δη της Επικρατείας, ενοσφίσθη παραλλήλως την λήψιν στρατηγικών αποφάσεων που έδει να είχαν προέλθει από την Κυβέρνηση. Βεβαίως, το ΕΧΣ εψηφίσθη υπό της Βουλής προδήλως υπό την έννοια της κυρώσεως τυπικώς διοικητικής πράξεως, ώστε να αποφευχθεί η έγερσις σοβαρών νομικών ζητημάτων εκ της ελλείψεως εγκύρου -ουσιαστικώς και τυπικώς- Εθνικής Στρατηγικής Βιωσίμου Αναπτύξεως. Αλλά η παράλειψις εξακολουθεί να υφίσταται και δεν καλύπτεται, όπως προκύπτει, ούτε από το τιτλοφορηθέν ως Γενικό Πλαίσιο Αναφοράς της Οικονομικής Πολιτικής, το οποίον απλώς πρέπει να ερμηνεύεται ως εν είδος κατευθύνσεων της οικονομικής πολιτικής της Χώρας. Αλλά ούτε και οι προσφάτως ληφθείσες εις Βρυξέλλες αποφάσεις για την «αναθεωρημένη» ευρωπαϊκή πολιτική αναπληρούν την έλλειψη του ΕΣΒΑ. Το Επιμελητήριο είχε προσφάτως την ευκαιρία να υποδείξει στην Κυβέρνηση το συστημικόν πρότυπον ΕΣΒΑ, αφ' ου και δέον να άρχεται πάσα σοβαρά συζήτησις περί της βιωσιμότητος ωρισμένης δημοσίας πολιτικής και άρα της αφορώσης στην βιωσιμότητα και νομιμότητα των ΑΠΕ στην Χώρα μας.

Εις το **Διάγραμμα 1** καταδεικνύεται με την συστημική λογική η νομική και ουσιαστική ιεραρχία μεταξύ των τριών ειρημένων Σχεδίων, από την οποία και προσδιορίζεται η βιωσιμότης των και άρα και η νομιμότης των. Τοιουτοτρόπως, αντικείμενον του ανωτάτου ιεραρχικού επιπέδου της Εθνικής Στρατηγικής Βιωσίμου Αναπτύξεως δεν είναι γενικές οικονομικές ή πολιτικές αποφάσεις εμπειρικού χαρακτήρος, αλλά ο **καθορισμός των συνιστωσών της εθνικής βιωσιμότητος** (βλ. **Διάγραμμα 2**).

Διάγραμμα 1

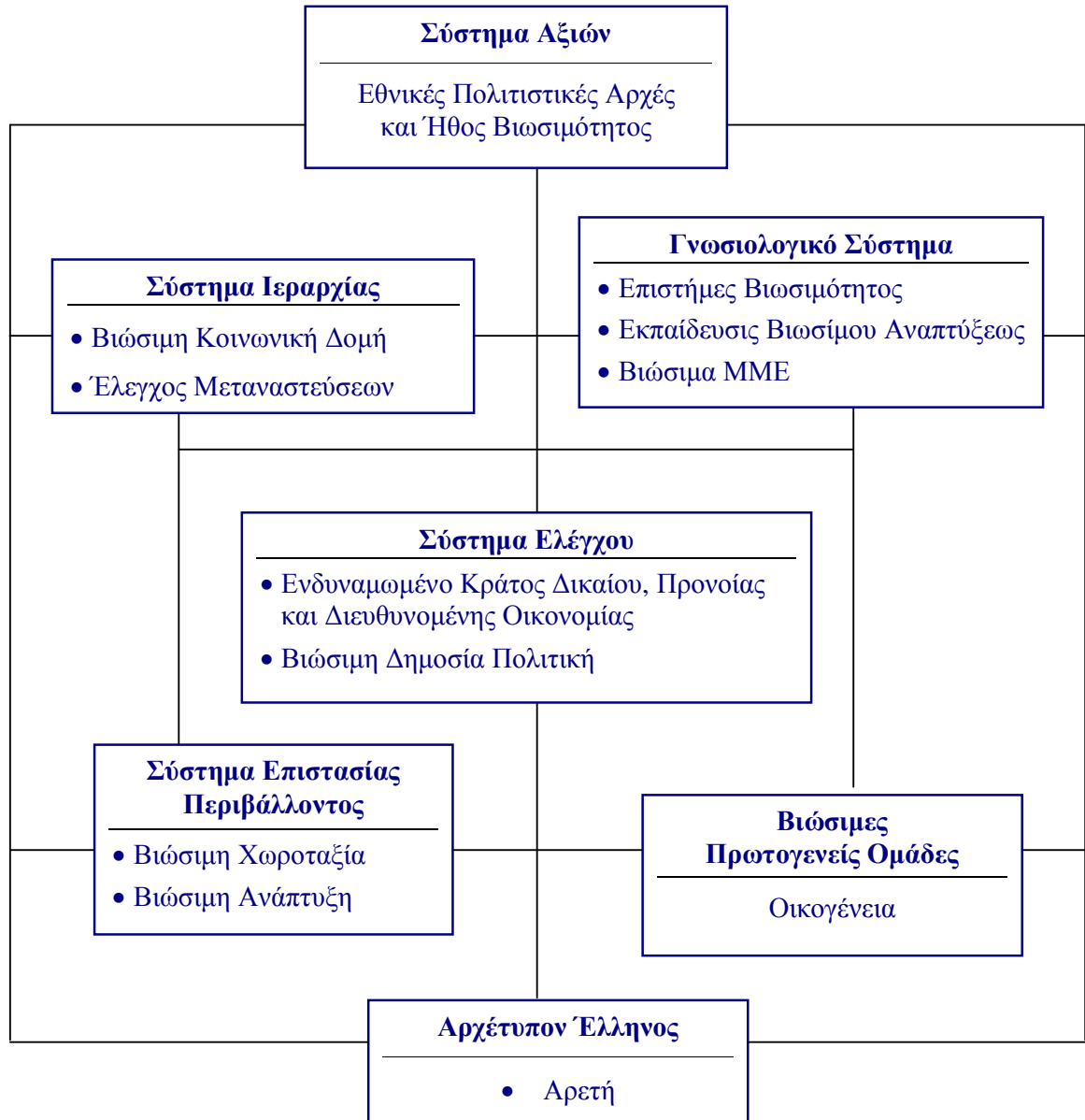
Σύστημα Μεγάλης Κλίμακος (ΣΜΚ) εμφαίνουν την νομική ιεραρχία των πηγών της ΕΣΒ & των ΕΧΣ

Πηγαί

Διάγραμμα 2

Σύστημα Μεγάλης Κλίμακος (ΣΜΚ) εμφαίνουν τις βασικές συνιστώσες ΕΣΒΑ

Με άλλους λόγους, η Χώρα πρέπει:

- i. να διασφαλίσει την συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού και προς τούτο **να δεσμευθεί εις το ήθος και την παιδεία της βιωσιμότητας**, εγκαταλείπouσα επισήμως την αγρίαν ανάπτυξη (που συνεχίζεται, εν τούτοις, ατύπως με την συμμετοχή της χώρας στην διαδικασία της παγκοσμιώσεως), ούτως ώστε να μην υπάρχουν ταλαντεύσεις, παλινωδίες και αντιφάσεις μεταξύ των επί μέρους πολιτικών της Χώρας,
- ii. να διασφαλίσει την πρόσβαση των Ελλήνων στις επιστήμες της βιωσιμότητας και την ανάλογη εκπαίδευση, γενική και επαγγελματική,
- iii. να έχει κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη και αποτελεσματικών έλεγχου της λαθρομεταναστεύσεως,
- iv. να ενεργεί πάντοτε υπό την αληθή συνταγματική δομή της ως Κράτους Δικαίου, Προνοίας και Διευθυνομένης Οικονομίας, ώστε να έχει όντως την ικανότητα (capacity) τέτοιου κράτους,
- v. να προσδιορίσει συγκεκριμένως την βιώσιμη σχέση ανθρωπογενών συστημάτων και φυσικών οικοσυστημάτων στην Επικράτειά της, μέσω βιώσιμων δημοσίων πολιτικών και βιώσιμου ενεργειακής πολιτικής που υπηρετεί τις πολιτικές αυτές,
- vi. να διασφαλίσει την βιωσιμότητα των πρωτογενών ομάδων,
- vii. να εγγυηθεί και διασφαλίσει την πολιτιστική και ηθική ταυτότητα του πολίτου εις θεμελιώδες αρχέτυπον.

Εκ της αναλύσεως της ΕΣΒΑ ως συστήματος, προκύπτει σαφώς ότι αντικείμενον του ΕΧΣ είναι το ανωτέρω υπό στοιχείον (iv) αναφερόμενον. Τούτο σημαίνει ότι **το κράτος οφείλει να προσδιορίσει την φέρουσα ικανότητα της Χώρας ως φυσικού οικοσυστήματος προ του σχεδιασμού πάσης επί μέρους δημοσίας πολιτικής που αφορά στα ανθρωπογενή συστήματα.** Με άλλους λόγους, η χώρα πρέπει να προβεί εις **ακριβή απογραφή των φυσικών οικοσυστημάτων** της, προτού να αποφασίσει και σχεδιάσει οποιαδήποτε παρέμβαση σε αυτά (δάση, οικότοποι, υγρότοποι, υδατικά

συστήματα, ακτές, νήσοι κ.λπ.). Αποτελεί έγκυρη και θλιβερή διαπίστωση παγκοσμίως ότι το μείζον μέρος των οικοσυστημάτων αυτών έχει ήδη καταστραφεί από την συνεχιζόμενη αγρίαν ανάπτυξη. Εν πάση περιπτώσει, εφεξής οιαδήποτε ανθρωπογενής παρέμβασις εις το διασωθέν κατάλοιπον των φυσικών οικοσυστημάτων, θα εξαρτηθεί εκ του μεγέθους του. Αν τούτο είναι ανεπαρκές, τότε προέχει η **άμεσος ανάκτησις του αναγκαίου φυσικού περιβάλλοντος**, η λεγομένη δηλ. **περιβαλλοντική αποκατάστασις**. Το κράτος δηλ. πρώτα θα εξοφλήσει το περιβαλλοντικό του χρέος, και μετά θα διαπιστώσει αν υπάρχουν περιθώρια αναπτύξεως και ποία. Σημειωτέον ότι στα φυσικά οικοσυστήματα πρέπει να συνυπολογισθεί και η γεωργική γη. **Είναι δε κατά την έρευνα των αναπτυξιακών δυνατοτήτων, που έρχεται στο προσκήνιο το σπουδαίο θέμα της ενεργειακής πολιτικής.** Διότι η ενεργειακή πολιτική δεν νοείται αυτοτελώς, αλλά πάντοτε ως υποστηρικτική άλλων δημοσίων πολιτικών, αυτών δηλ. που θα σχεδιασθούν μόνον εάν δεν υπάρχει σημαντικό έλλειμμα φυσικού περιβάλλοντος. Μόνον αφού προσδιορισθούν με τον τρόπον αυτό οι ενεργειακές ανάγκες της Χώρας, θα έχουμε δεδομένα ώστε να προσδιορίσωμε αν οι ανάγκες αυτές θα καλυφθούν με τα υφιστάμενα ενεργειακά συστήματα, ή αν θα πρέπει να υπάρξει διεισδυσίς των ΑΠΕ σε αυτά, ποίων και σε ποίον ποσοστό. Μονομερείς και εκ των προτέρων αυθαίρετοι προσδιορισμοί των ποσοστών διεισδύσεως είναι εξ ορισμού μη βιώσιμοι οποθενδήποτε και αν προέρχονται, συμπεριλαμβανομένης δηλ. και της Ε.Ε.

Εκ της μελέτης του ήδη κυρωθέντος ΕΧΣ, προκύπτει σαφώς ότι **απουσιάζει το εκ της φύσεως και αποστολής του κύριον αντικείμενο, δηλ. η πλήρης απογραφή και απαρίθμησις των φυσικών οικοσυστημάτων της Χώρας και η αξιολόγησις της βιωσιμότητός των, δηλ. της φερούσης ικανότητός των προς υποβάσταξιν νέων βιωσίμων δημοσίων πολιτικών.** Οι συντάκτες του Σχεδίου αρκούνται στην αόριστη διαβεβαίωση ότι όλα (οικοσυστήματα, ύδατα) έχουν καλώς και κατά τα λοιπά ασχολούνται με την... ανταγωνιστικότητα της χώρας και τους άξονες της συμμετοχής της

στις διαδικασίες της παγκοσμιοποίησης! Με άλλους λόγους, το ΕΧΣ ευθυγραμμίζεται με το **Γενικών Πλαισίων Αναφοράς της Οικονομικής Πολιτικής**. Τοιουτοτρόπως, δεν έχουμε ούτε βιώσιμον εθνική στρατηγική, αλλά ούτε και αυτό τούτο το αντικείμενο της εθνικής χωροταξίας. Επομένως, η μετάβασις εις το Ειδικό Χωροταξικό Σχέδιο ΑΠΕ συντελείται δια λογικού άλματος, εφόσον οι ρυθμίσεις του τελευταίου προδήλως και κυρίως αναχωρούν από την χαρτογράφηση του εθνικού αιολικού δυναμικού! Το τελευταίο τούτο είναι βεβαίως εκείνο στο οποίο κυρίως ενδιαφέρονται οι ιδιώτες επενδυτές, μετά την «απελευθέρωση» της αγοράς ενεργείας (**Νόμος 2773/1999**). Είναι χαρακτηριστικόν ότι αυτό τούτο το ΕΣΧΑΠΕ προβαίνει στον καθορισμό των ΠΑΠ (Περιοχών Απολύτου Προτεραιότητας) προδιαγράφον την χωροθέτησιν των μέσω του αριθμού των ανεμογεννητριών!!

Με τον τρόπον αυτόν, η ελληνική Διοίκηση επιστρέφει πάλιν εκεί απ' όπου ξεκίνησε, κατά την αδειοδότηση των αιολικών πάρκων, διαγράφουσα όλη την εν τω μεταξύ διαδρομή των προσπαθειών που κατεβλήθησαν για την βιωσιμότητα των ΑΠΕ. Διότι, η επιτυχία αυτή των επενδυτών, με τις ευλογίες του κράτους, εξισούται με την καταστροφή των σπουδαιότερων φυσικών οικοσυστημάτων της επικρατείας. Πρόκειται δε περί καταστροφής εν επιγνώσει της Διοικήσεως, η οποία προς άρσιν πάσης αμφιβολίας, ορίζει ρητώς ότι στις περιοχές αιολικής προτεραιότητας (ΠΑΠ), η εγκατάσταση αιολικών πάρκων μπορεί να γίνει και με καταστροφή των δασών. Επειδή, όμως, και κατ' αυτήν την κοινή λογική, μια τέτοια χωροταξία δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί βιώσιμος και επιτρεπτή, και αφού πρώτα διαπιστώσουμε ότι, ως επεχειρήθη διά του υπό κρίσιν Ειδικού Σχεδίου Χωροταξίας των ΑΠΕ, ήτοι:

- α) με έλλειψιν εθνικής στρατηγικής βιωσιμότητας,
  - β) με ψευδεπίγραφον ΕΧΣ, στερούμενον του κυρίου αντικειμένου του,
  - γ) με αυθαίρετον ειδικόν σχέδιον ΑΠΕ, στερούμενον των λογικώς υπερεκείμενων αυτού δύο ιεραρχικών επιπέδων,
- οφείλομεν να επιμείνομεν στην κριτικήν ανάλυση αυτών τούτων των ρυθμίσεων για τις ΑΠΕ.

3.

Η θλιβερή προϊστορία της θεσμοθετήσεως των ΑΠΕ εις την Ελληνική νομοθεσία

Η ιστορία των ΑΠΕ στην Χώρα μας άρχισε προτού καν γίνει λόγος για την αναγκαία συμμετοχή τους στο ενεργειακό σύστημα κάθε χώρας χάριν της προστασίας του περιβάλλοντος. Συνδέεται δε η ιστορία αυτή με την ιστορία της ΔΕΗ ως του κυρίου δημοσίου οργανισμού, ο οποίος επραγμάτωσε τον τότε λεγόμενον «εξηλεκτρισμό» της Ελλάδος. Πράγματι δε, εις το δυναμικόν της ΔΕΗ ανήκουν σημαντικά υδροηλεκτρικά έργα και δη φράγματα, των οποίων η συμμετοχή στην συνολική εγκατεστημένη ισχύ ανέρχεται στο 22%. Πολύ βραδύτερον, η Χώρα ανακάλυψε και τα **αιολικά πάρκα**, μολονότι οι γνωστοί ανεμόμυλοι υπήρξαν, ιδίως στα νησιά, σταθερό στοιχείο του παραδοσιακού ενεργειακού συστήματος. Η ανάπτυξη των τελευταίων συνδέεται με την λεγομένη «απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας» με τον **Ν.2773/1999**, που εξεδόθη επί τη βάσει της αντιστοίχου **Κοινοτικής Οδηγίας**. Πρακτικώς, η έκδοση αδειών εγκαταστάσεως αιολικών πάρκων από ιδιώτες έγινε αθρόως και σε τόπους επιλογής των τελευταίων, με αποκλειστικά κριτήρια την εκμετάλλευση του μεγίστου αιολικού δυναμικού και την επιχειρηματική εκτίμηση της ευκαιρίας. Από το κύμα αυτό επλήγησαν κυρίως οι νομοί **Ευβοίας** και **Λακωνίας** λόγω του υψηλού αιολικού δυναμικού των. Και στους δύο αυτούς νομούς εξεδηλώθη αντίδραση των κατοίκων, παραπονουμένων για σημαντικές βλάβες του περιβάλλοντός των, παραλλήλως δε το Συμβούλιο της Επικρατείας εξέδωκεν ακυρωτικές αποφάσεις (βλ. λ.χ. **ΣτΕ1324/2001** κ.ά.) για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων σε δάση. Είναι χαρακτηριστικόν ότι προκειμένου περί της Ευβοίας εξεδηλώθη παρέμβασις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία, δια της Γεν. Δ/νσεως Περιβάλλοντος, εζήτησεν πληροφορίες και εξηγήσεις για την εγκατάσταση **«τουλάχιστον 15 σταθμών εντός της περιοχής «Όρος Όχη – Φαράγγι Δημοσάρη – Κάμπος Καρύστου Ποτάμι – Ακρωτήριο Καφηρεύς» η οποία έχει προταθεί από τις Ελληνικές αρχές**

δυνάμει της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ως τόπος Κοινοτικής σημασίας για ένταξη στο δίκτυο NATURA 2000 με κωδικό GR2420001. Η περιοχή αυτή έχει επίσης χαρακτηριστεί ως "σημαντική περιοχή για τα πουλιά" σύμφωνα με τα κριτήρια του καταλόγου IBA 2000 (Important Bird Areas) η οποία πληροί τα κριτήρια για να ταξινομηθεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας δυνάμει της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ».

Αντί, όμως, η Διοίκηση να συνειδητοποιήσει το μείζον περιβαλλοντικό πρόβλημα που εδημιουργείτο εκ της ακρίτου εκμεταλλεύσεως του υψηλού αιολικού δυναμικού εις τα προστατευτέα δασοσκεπή όρη της Χώρας και να αντιληφθεί την ανάγκη της προσηκούσης, δηλ. της αβλαβούς, χωροθετήσεως των αιολικών πάρκων, προετίμησε να απαλλαγεί της οικείας νομοθετικής απαγορεύσεως της μεταβολής του προορισμού των δασικών ή δασικών εκτάσεων και της εντός αυτών εκτελέσεως έργων, επιτρέπущα ρητώς «την κατασκευή και εγκατάσταση έργων ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ καθώς και των δικτύων συνδέσεώς των με το ενεργειακό σύστημα της Χώρας» (βλ. **Ν.2941/2001**). Ο νομοθετικός¹ αυτός παραλογισμός έφτασε μέχρι του σημείου να εξομοιώσει την εγκατάσταση αιολικών πάρκων με τα έργα εθνικής αμύνης της χώρας!!

Βεβαίως, οι σπασμωδικές αυτές ρυθμίσεις για την προσαρμογή της χώρας στην ειρηνόμενη Κοινοτική Οδηγία, εν όψει μάλιστα του τεθέντος χρονικού ορίου (2010), οφειλόμενες εις την ανικανότητα της Διοικήσεως να παραγάγει δημοσίαν πολιτικήν επί των ΑΠΕ απολύτως εναρμονισμένη με το **άρθρ. 24 του Συντάγματος** και ιδίως με την πλουσία νομολογία του **Ε΄ Τμήματος του ΣτΕ** (βλ. αποφάσεις **ΣτΕ 1324/2001, 2528/2000** κ.ά.) για την προστασία του

¹ Άρθρο 2 Απλοποίηση διαδικασιών για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

... 1. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 45 του Ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289 Α), όπως αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 2 του άρθρου δέκατου τρίτου του Ν. 1822/1988 (ΦΕΚ272Α), αντικαθίσταται ως εξής: «**Η παραπάνω γενική απαγόρευση** δεν ισχύει εφόσον πρόκειται για εκτέλεση στρατιωτικών έργων που αφορούν άμεσα την εθνική άμυνα της χώρας, για διανοίξεις δημόσιων οδών, για την κατασκευή και εγκατάσταση αγωγών φυσικού αερίου και πετρελαϊκών προϊόντων, για την κατασκευή και εγκατάσταση έργων ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Α.Π.Ε.), καθώς και δικτύων σύνδεσης τους με το Σύστημα ή το Δίκτυο του άρθρου 2 του Ν. 2773/1999 (ΦΕΚ 286 Α), η χάραξη των οποίων προβλέπει διέλευση τους από δάσος ή δασική έκταση.»

περιβάλλοντος και ειδικώς των δασών και δασικών εκτάσεων, περιέπλεξε το πρόβλημα εις το οποίο προσετέθησαν και οι αντιδράσεις ξένων επενδυτών.

Εις το πλαίσιον της καταστάσεως αυτής, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκησης Ευβοίας, η οποία, όπως προείπομεν, είχε ήδη πληγεί από την πρόχειρον και σπασμωδικήν εγκατάστασιν αιολικών πάρκων, εξήτησε την Γνωμοδότηση του Επιμελητηρίου το οποίον απεφάνθη επί του θέματος ως εξής (βλ. **Γνωμοδότηση υπ' αρ. 14/25.9.2005**):

«Οι ανωτέρω διατάξεις, με τις οποίες η εγκατάσταση των αιολικών πάρκων εξομοιούται με τα έργα Εθνικής Αμύνης της χώρας (!) μαρτυρούν αφ' εαυτών την προχειρότητα και την σπασμωδικότητα της παρεμβάσεως του κράτους στο σοβαρό θέμα της αιολικής ενεργείας. Σχεδόν καταληφθείς υπό πανικού ο νομοθέτης για την τήρηση του χρονοδιαγράμματος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (2010), υπολαμβάνει ότι μπορεί να κηρύξει περίπου έκτακτα μέτρα αποκλίνοντα της συνταγματικής τάξεως για να καλύψει την μακράν αδράνεια και απραξία του παρελθόντος. Αλλά βεβαίως οι δημόσιες πολιτικές έχουν την ιεραρχική των τάξη προσδιορισμένη από το Σύνταγμα και αυτή δεν μπορεί να την μεταβάλει ο κοινός νομοθέτης, οσονδήποτε και αν πιέζεται υπό των περιστάσεων ή αν το επιθυμεί δι' άλλους λόγους, συνήθως ιδιοτελείς ή κομματικούς.

Είναι ανάγκη, λοιπόν, να αποκαταστήσωμε τα πράγματα, διαλύοντες την σύγχυση που παράγουν οι ανωτέρω σπασμωδικές διατάξεις:

1. Οσονδήποτε χρήσιμες και επιθυμητές οι εγκαταστάσεις των αιολικών πάρκων, δεν αποτελούν απόλυτη περιβαλλοντική προτεραιότητα και ούτε βεβαίως μπορούν να εξισωθούν με έργα εθνικής αμύνης, ώστε να κάμψουν απαγορεύσεις που ισχύουν για την προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων, αλλά ούτε και να υπερβούν την ιεραρχική των τάξη στο προεκτεθέν άριστο σύστημα εννόμων αξιών και πρακτικών σκοπών δημοσίας πολιτικής.

2. Κατά ταύτα, αιολικά πάρκα δεν επιτρέπεται να εγκαθίστανται σε περιοχές ευαίσθητων οικοσυστημάτων, όπως:

- εθνικοί δρυμοί,
- αισθητικά δάση,
- διατηρητέα μνημεία της φύσεως,
- περιοχές εντεταγμένες στον εθνικό κατάλογο του NATURA 2000
- τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους
- δάση
- ακτές
- υγρότοποι – βιότοποι

Η απαγόρευση αυτή προερχομένη απ' ευθείας εκ του Συντάγματος, δηλ. εκ της ερμηνείας του άρθρου 24 αυτού υπό της Νομολογίας του Ε' Τμήματος του ΣτΕ, είναι απόλυτη και δεν μπορεί να καμφθεί με ρητές διατάξεις κοινού νόμου, όπως οι ανωτέρω, ούτε και με τις προβλέψεις του ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου αναπτύξεως για Α.Π.Ε. που προβλέπεται από το άρθρο 7 του Ν.2742/1999. Κατά συνέπεια, όλες οι περί του αντιθέτου διατάξεις του προμνησθέντος Ν.2941/2001 είναι ανίσχυρες και δεν μπορούν να εφαρμοσθούν ούτε από την Διοίκηση ούτε από τους ιδιώτες. Άδειες για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων εκδιδόμενες επί τη βάση των διατάξεων αυτών είναι προσβλητές στο ΣτΕ ή στα Διοικητικά Δικαστήρια κατά περίπτωση.

3. Οσονδήποτε χρήσιμες και επιθυμητές οι εγκαταστάσεις των αιολικών πάρκων, δεν αποτελούν εγκαταστάσεις δημοσίας ωφελείας, όπως χαρακτηρίζονται ρητώς στο Ν.2941/2001. Μετά την απελευθέρωση της αγοράς ενεργείας, οι εγκαταστάσεις αυτές, εφόσον αποτελούν αντικείμενο ιδιωτικής πρωτοβουλίας, είναι στοιχείο ιδιωτικής επιχειρήσεως και τίποτε περισσότερο. Ενεργούσαι δε με τις μεθόδους και τους κινδύνους της αγοράς οι επιχειρήσεις των αιολικών πάρκων, δεν επιτρέπεται να περιβάλλονται με προνόμια τα οποία ανήκουν αποκλειστικώς σε δημοσίους φορείς. Επομένως, ούτε αναγκαστικές απαλλοτριώσεις ακινήτων υπέρ

αυτών μπορούν να κηρύσσονται, ούτε άλλες παρεκκλίσεις από διαδικασίες και γενικούς κανόνες που αφορούν την άσκηση δικαιωμάτων μπορούν να θεσπίζονται.

Σημειωτέον ότι ως επιχειρήσεις κοινής ωφελείας νοούνται μεν οι επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν ζωτικές υπηρεσίες στο κοινό, όπως ενέργεια, επικοινωνία, ύδρευση κ.λπ., εφόσον όμως οι επιχειρήσεις αυτές λειτουργούν υπό ειδικό καθεστώς αποκλίνον των μεθόδων της αγοράς και διασφαλίζουν την συνεχή παροχή των υπηρεσιών αυτών στο κοινό με ελάχιστο κόστος, ή ακόμα και κάτω του κόστους όταν τούτο επιβάλλεται υπό των συνθηκών. Πάντως τα προνόμια των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας υπό την ανωτέρω έννοια, δεν συμβιβάζονται με το καθεστώς του ελευθέρου ανταγωνισμού που ισχύει στον τομέα της ενεργείας μετά την απελευθέρωση της αγοράς ενεργείας. Με άλλα λόγια, δεν είναι επιτρεπτό οι ιδιώτες επενδυτές να αντλούν προνόμια και από την αγορά αλλά και από τον δημόσιο τομέα.

Κατά ταύτα, όλα τα ειδικά προνόμια που παρέχονται για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων από ιδιώτες είναι παράνομα, και δεν δικαιολογούνται από κανένα νόμιμο λόγο.

4. Οι εξαρχής πλημμελείς διατάξεις για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων από ιδιώτες, ιδίως δε η έλλειψη νομίμου χωροταξικού σχεδίου για την χωροθέτηση των εγκαταστάσεων αυτών, είχε ως αποτέλεσμα ότι πλείστοι όσοι παρόμοιοι σταθμοί έχουν ήδη εγκατασταθεί σε απαγορευμένες περιοχές. Η εγκατάσταση των σταθμών αυτών είναι παράνομη πρωτίστως ως αντισυνταγματική, δηλ. ως αντικειμένη στο άρθρο 24 του Συντάγματος που κατοχυρώνει την προστασία του περιβάλλοντος. Κατά συνέπεια, οι εγκαταστάσεις αυτές δεν μπορούν να νομιμοποιηθούν εκ των υστέρων ούτε και με ρητή διάταξη νόμου, η οποία θα ήταν ανίσχυρη ως αντισυνταγματική. Τέτοια δε είναι πράγματι η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 8 του Ν.2941/2001 που ορίζει τα εξής:

«Άδειες εγκατάστασης, οι οποίες χορηγήθηκαν υπέρ σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με χρήση Α.Π.Ε. και είχαν εξασφαλίσει σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία σχετική άδεια για την εγκατάστασή τους, καθώς και των απαραίτητων για τη λειτουργία τους συνοδευτικών έργων και εγκαταστάσεων εντός δασών ή δασικών εκτάσεων, πριν την ισχύ του παρόντος νόμου, είναι νόμιμες και ισχυρές, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 45 και 58 του Ν.998/1979 ή του άρθρου 13 του Ν.1734/1987, όπως τροποποιούνται με τον νόμο αυτόν».

Είναι αξιοσημείωτον ότι οι αβάσιμες αυτές θέσεις της Διοικήσεως, καθ' ας η χωροθέτησις ΑΠΕ αποτελεί νόμιμον λόγον για την κάμψη της προστασίας των δασών και δασικών εκτάσεων, αναζητούν καταφύγιον και στήριγμα σε **διατάξεις του Δασικού Κώδικος** οι οποίες έχουν κηρυχθεί **αντισυνταγματικές** από την νομολογία του ΣΤΕ. Διότι η απόλυτος προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων πηγάζει ευθέως εκ του **άρθ. 24 του Συντάγματος**, δηλ. εις επίπεδον ανώτερον του κοινού νόμου. Τούτο βεβαίως είναι εις γνώσιν της Διοικήσεως, η οποία, επικαλουμένη τις αντισυνταγματικές διατάξεις του Δασικού Κώδικος, παράγει απλώς σύγχυσις ως προς το κρίσιμον θέμα χωρίς να μεταβάλει τα δεδομένα του.

Κατά ταύτα, το πρώτο σοβαρό θέμα που ανέκυψε εκ της βεβιασμένης και απρογραμματίστου απελευθερώσεως της αγοράς ηλεκτρικής ενεργείας, και δη εξ ΑΠΕ, υπήρξεν η σύγκρουσή της με την συνταγματική προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων. Μετ' ού πολύ, νέον πεδίο συγκρούσεως ανέκυψεν εκ της **εγκαταστάσεως αιολικών πάρκων πλησίον αρχαιολογικών χώρων και προστατευμένων μνημείων**. Με άλλη Γνωμοδότησή του (υπ. αρ. **42/20.2.2004** «Ιερά Μονή Οσίου Μελετίου: αιολικά πάρκα και Πολιτιστική Κληρονομία»), το Επιμελητήριο Περιβάλλοντος απεφάνθη ότι δεν είναι επιτρεπτή εγκατάσταση αιολικού πάρκου πλησίον Βυζαντινού μνημείου και δη Ιεράς Μονής διότι τούτο αντίκειται στα **άρθ.3 και 24 του Συντάγματος**, τα

οποία επιβάλλουν την έμπρακτον προστασίαν βασικών θεσμών της ανατολικής ορθόδοξου εκκλησίας, ως είναι ο μοναχισμός, και δη ο πνευματικός ησυχασμός τον οποίον εκφράζει, αλλά και η προστασία των Ιερών Μονών ως μνημείων του ελληνικού πολιτισμού.

Και ναι μεν στην περίπτωση αυτή η Διοίκησης συνεμορφώθη εκουσίως με τις ανωτέρω αρχές, δεν συνέβη όμως το ίδιο όταν βραδύτερον επεχειρήθη η εγκατάσταση αιολικών πάρκων σε **μικρά νησιά**. Είναι γνωστό ότι κατά την νομολογία του Ε΄ Τμήματος του ΣΤΕ, στοιχούσαν προς τις οδηγίες της Agenda `21, δηλ. του επισήμου Παγκοσμίου Στρατηγικής για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, τα μικρά νησιά, όπως και τα παράκτια συστήματα της χώρας θεωρούνται ευαίσθητα οικοσυστήματα τελούντα υπό ηυξημένην προστασίαν και δεκτικά μόνον ηπίας διαχειρίσεως. Διερμηνεύον την απαίτησιν αυτή της νομολογίας, το Επιμελητήριο έκρινε περαιτέρω ότι η εγκατάσταση αιολικών πάρκων στα νησιά αυτά, ως εκ της τεχνολογίας των, η οποία είναι απολύτως ασύμβατος με την μικράν κλίμακα του νησιωτικού τοπίου και την λιτή συμμετρία και το εξάισιον κάλλος του, υπό την έννοιαν αυτήν **τα αιολικά πάρκα αποτελούν βάνουσον προσβολήν του ευαίσθητου νησιωτικού τοπίου**, που άπτεται και του εθνικού πολιτισμού, δεδομένου ότι τα ελληνικά νησιά, σεβάσμιες εστίες παναρχαίου πολιτισμού, είναι χαρακτηριστικά αναγνωρίσιμα στοιχεία του πολιτισμού αυτού, και ως τοιαύτα δεν επιτρέπεται να θιγούν και δη βαναύσως από τα τεχνολογικά συστήματα της βιομηχανικής εποχής. Η θέση αυτή του Επιμελητηρίου στοιχεί προς την νομολογία του Ε΄ Τμήματος του ΣΤΕ, η οποία είχε απαγορεύσει εις το παρελθόν την εγκατάστασιν χαλυβδίνων πυλώνων μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος υψηλής τάσεως στα νησιά (βλ. **ΣΤΕ 2805/1997**): **«Καθ΄ εαυτήν η εγκατάσταση ηλεκτρικού δικτύου υψηλής τάσεως διά της κατασκευής πυλώνων συνιστά βάνουσον προσβολήν του Κυκλαδικού τοπίου»**.

Το Επιμελητήριο, όμως, δεν περιορίσθη στην απόρριψιν της εγκαταστάσεως αιολικών πάρκων στα μικρά νησιά, αλλά εν τη επιθυμία του να κατευθύνει την

Διοίκηση στην ορθήν ενέργεια, υπέδειξε ότι ο πυρήν του προβλήματος της βιωσιμότητας των ΑΠΕ έγκειται εις την ανάγκην της εναρμονίσεώς των με τις βασικές αρχές της περιβαλλοντικής προστασίας και δη στην ανάγκην βιώσιμου χωροταξίας, η οποία είναι αρρήκτως συνδεδεμένη με την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

- Η εμπειρία άλλων χωρών από τα αιολικά πάρκα δεν έχει την ίδια αξία στην Ελλάδα, η οποία διαθέτει μοναδικό φυσικό ανάγλυφο και βιοποικιλότητα. Πρέπει να γίνει συνείδηση ότι η προστασία του αναγλύφου αυτού και του αισθητικού κάλλους της φύσεως είναι κύριος σκοπός της χωροταξίας.
- Η Χώρα δεν πρέπει να σπεύσει στην εισαγωγή ξένης τεχνολογίας που δεν προσαρμόζεται στην κλίμακα του Ελληνικού τοπίου. Αντιθέτως, η μακροπρόθεσμη πολιτική στον τομέα αυτό πρέπει να προβλέψει και την παραγωγή ελληνικής τεχνολογίας προσηρμοσμένης στο ελληνικό τοπίο.
- Η νόμιμη και ορθολογική εκμετάλλευση του αιολικού δυναμικού της χώρας, λαμβανομένου ως φυσικού πόρου, δεν σημαίνει την εγκατάσταση των αιολικών πάρκων στα σημεία του μεγίστου αιολικού δυναμικού.
- Αντιθέτως, η εκλογή των σημείων εγκαταστάσεως πρέπει να γίνει με τον πλήρη σεβασμό της ιεραρχίας των οικολογικών προτεραιοτήτων που επιτάσσει το άριστο πρότυπο εννόμων αξιών και πρακτικών σκοπών δημοσίας πολιτικής στην παρούσα γνωμοδότηση. Μόνον τότε δυνάμεθα να ομιλούμε για βιώσιμα αιολικά πάρκα επιτρεπτά από το Σύνταγμα και φιλικά προς το περιβάλλον.
- Η χωροθέτηση των βιώσιμων αιολικών πάρκων πρέπει να γίνει μέσα στο πλαίσιο εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού για τα αιολικά πάρκα. Τούτο επιβάλλεται για την ενότητα των κριτηρίων προστασίας του περιβάλλοντος που από τη φύση της είναι εθνική πολιτική. Δεν είναι επιτρεπτό άλλα κριτήρια να ισχύουν στην Περιφέρεια χ και άλλα στην ψ.
- Αν τελικώς προτιμηθεί ο περιφερειακός σχεδιασμός (που φαίνεται να έχει ήδη αρχίσει), πρέπει να καταρτισθούν τουλάχιστον **εθνικές προδιαγραφές** για την χωροθέτηση των αιολικών πάρκων.

- Η εθνική (ή περιφερειακή) χωροταξία των αιολικών πάρκων αναχωρεί μεν από τη χαρτογράφηση του αιολικού δυναμικού αλλά δεν συμπίπτει με αυτήν. Η επιλογή των κατάλληλων θέσεων γίνεται ελευθέρως από την ειδική εκάστοτε ομάδα των αρμοδίων επιστημόνων (οίον αρχιτεκτόνων τοπίου, βιολόγων, γεωλόγων, δασολόγων, ορυκτολόγων κ.λπ.).
- Η χωροταξία των αιολικών πάρκων αρχίζει από τον αποκλεισμό όλων των ευαίσθητων οικοσυστημάτων. Η απαγόρευση είναι απόλυτη. Αιολικά πάρκα δεν επιτρέπεται να εγκαθίστανται υφ' οιουσδήποτε όρους στις περιοχές των ευαίσθητων οικοσυστημάτων που προαναφέρονται στην παρούσα γνωμοδότηση.
- Ιδιώτες επενδυτές, αιτούμενοι την εγκατάσταση αιολικών πάρκων, υπόκεινται σε όλους τους γενικούς κανόνες και ελέγχους που ισχύουν προκειμένου περιβιομηχανικών εγκαταστάσεων. Τα αιολικά πάρκα πρέπει να θεωρούνται χώροι βιομηχανικών εγκαταστάσεων και να υπόκεινται στους ίδιους περιορισμούς που υπόκεινται οι σταθμοί ηλεκτρικής ενεργείας.
- Εγκαταστάσεις αιολικών πάρκων που έγιναν υπό την ισχύν διατάξεων νόμων αποκλινόντων από τις αρχές της παρούσης γνωμοδοτήσεως, είναι παράνομες και πρέπει να καθαιρούνται, διότι δεν δύνανται να νομιμοποιηθούν καθ' οιονδήποτε τρόπο.
- Οίκοθεν νοείται ότι για τις παράνομες εγκαταστάσεις αιολικών πάρκων υφίσταται αστική ευθύνη κατά τις οικείες διατάξεις του νόμου.

(Γνωμοδότηση υπ' αρ. 42/25.9.2002)

Και αυτή μεν είναι η εξέλιξις της ατυχούς μέχρι τούδε προσπάθειας της Διοικήσεως να επιβάλει την εγκατάστασιν αιολικών πάρκων κατά τρόπον αντικείμενον προς την συνταγματική προστασία του περιβάλλοντος, και δη προς τις νομολογιακές αρχές που την εκφράζουν και την εξειδικεύουν στην χώρα μας. Χαρακτηριστική δηλ. είναι η εμμονή της Διοικήσεως να επιβάλει την εγκατάσταση των αιολικών πάρκων εναντίον της νομολογίας του ΣτΕ και με αποδοχήν της καταστροφής των ορεινών και δασικών οικοσυστημάτων. Αναφέραμε δε προηγουμένως ότι η αδιάλλακτος αυτή στάσις της Διοικήσεως

έχει ήδη προκαλέσει την αντίδραση και εναντίωση της κοινής γνώμης εις τρόπον ώστε το όλο θέμα να περιέλθει εις στασιμότητα, από την οποίαν προδήλως επιχειρεί να την εξαγάγει το υπό κρίσιν Ειδικό Σχέδιο Χωροταξίας των ΑΠΕ, το οποίον, όμως, όπως θα ίδομεν, αποτελεί τυπικήν μόνο συμμόρφωση προς την απαίτηση της χωροθετήσεως των αιολικών πάρκων, εφόσον, κατά τα λοιπά, η Διοίκησης εμμένει στην ειρημένη ολέθρια πρακτική της, και δη με αύξουσας έντασιν.

Εν τω μεταξύ, όμως, εξέλιξις εσημειώθη και εις τον τομέα της ενεργείας εξ **υδροηλεκτρικών έργων**, ένθα η Ελλάς, ως εσημειώσαμεν ήδη, κέκτηται σημαντικήν εμπειρίαν. Εξ αφορμής αποφάσεων κατασκευής φραγμάτων εις τον **Αποσελέμη Κρήτης** (Γνωμοδότηση υπ' αρ. **9/11.3.2002**) και **Άραχθον Ηπείρου** (Γνωμοδότηση υπ' αρ. **44/15.3.2004**), το Επιμελητήριον έσχεν την ευκαιρία να τονίσει στις οικείας Γνωμοδοτήσεις του την ανάγκη συμμορφώσεως προς τις θέσεις των οδηγιών της αρμοδίας Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Φράγματα (**Dam Committee, 2000**), και δη την απαγόρευσιν της κατασκευής μεγάλων φραγμάτων ως καταστροφικών διά το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον. Είναι δε αξιοσημείωτον ότι προς την απαγόρευσιν αυτήν έχει συμμορφωθεί το υπό κρίσιν Ειδικό Χωροταξικό Σχέδιο για τις ΑΠΕ, αφού επιτρέπει μόνον μικρά και μεσαία υδροηλεκτρικά έργα. Τα έργα αυτά, όμως, κατασκευαζόμενα στις πτυχώσεις του φυσικού αναγλύφου (ρέμματα, φαράγγια κ.λπ.), ήτοι στο σύστημα απορροής των υδάτων επιφανείας, αφ' ενός μεν διαταράσσουσιν επικινδύνως τούτο επί προφανεί βλάβη των φυσικών οικοσυστημάτων, αφ' ετέρου δε πλήττουν έτερον ευαίσθητο στοιχείο, το φυσικόν ανάγλυφο. Όθεν, και αν έτι ήθελαν κριθεί επιτρεπτά, η βιωσιμότης των απαιτεί λίαν φειδωλή και προσεκτική χωροθέτησιν υπό ειδικών και όχι απλώς την πρόνοια των περιφερειακών χωροταξικών σχεδίων.

4.

Θεωρία και πράξις της βιωσιμότητας των ΑΠΕ Η κρίσις των αρμοδίων δασικών υπηρεσιών

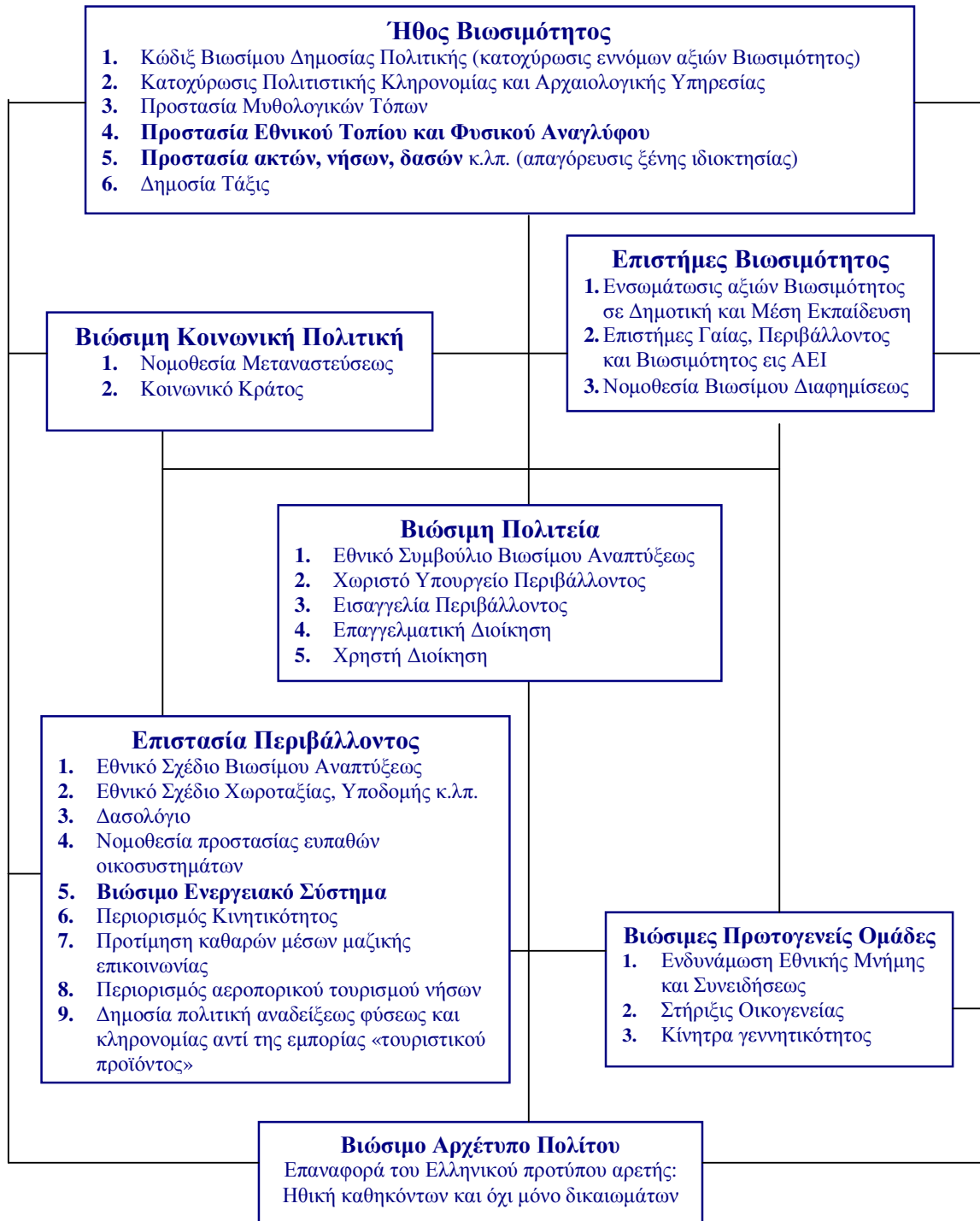
Υπό το φως των ανωτέρω δεδομένων εν σχέσει προς την εξέλιξιν της θεσμοθετήσεως των ΑΠΕ στην χώρα μας, πρέπει να εξετασθεί το υπό κρίσιν **Σχέδιον Ειδικής Χωροταξίας των ΑΠΕ**. Καθ' εαυτό κρινόμενον, και ανεξαρτήτως της ανεπαρκείας του εξ αιτίας της ελλιπούς στηριξέως του στα επίπεδα της **Εθνικής Στρατηγικής Βιωσίμου Αναπτύξεως** και του **Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου**, επαναλαμβάνει δυστυχώς τα βαρύτατα σφάλματα του παρελθόντος.

Το Ειδικόν Σχέδιον, στοιχούν προς τις διατάξεις του Νόμου **2773/1999**, θεσμοθετεί μεν όλες τις μορφές των ΑΠΕ, αλλά κατά τα λοιπά, στοχεύει πράγματι στην επίτευξη αυθαιρέτως τεθέντων ποσοτικών στόχων εις συμμόρφωσιν προς τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, και ειδικώς προς την απόφασιν όπως μέχρι του έτους 2020 έχει επιτευχθεί διεισδυσίς και συμμετοχή των ΑΠΕ κατά 20% εις το ενεργειακό δυναμικό της Χώρας, ποσοστόν το οποίον προσφάτως ηυξήθη εις 30% !! Το αποτέλεσμα αυτό αναμένει η Διοίκισις κυρίως εκ των αιολικών πάρκων, των οποίων η συμμετοχή εις το τελικόν αποτέλεσμα ορίζεται σε 87%, έναντι 13% όλων των άλλων μορφών ΑΠΕ! Εκ των πραγμάτων, λοιπόν, η κριτική ανάλυσις του Ειδικού Σχεδίου εστιάζεται εις το θέμα των αιολικών πάρκων, ο εκ των οποίων κίνδυνος για το φυσικό περιβάλλον της Χώρας καθίσταται κατάδηλος. Διότι το Ειδικόν Σχέδιον επιμένει πάση θυσία, *coûte* και *coûte*, στην απίστευτην επιδίωξιν του εντελώς αυθαιρέτως τεθέντος στόχου της εγκαταστάσεως χιλιάδων ανεμογεννητριών εις την χώρα, αποδεχόμενον εκ των προτέρων και δη ρητώς την καταστροφήν χιλιάδων στρεμμάτων δασών και δασικών εκτάσεων, εναντίον των περί του αντιθέτου εισηγήσεων των αρμοδίων δασικών αρχών. Εντεύθεν προκύπτει ότι η Διοίκισις ουδέν ελησμόνησε και ουδέν εδιδάχθη εκ της εξιστοριθείσης μέχρι τούδε εξελίξεως του ζητήματος αυτού. Εξακολουθεί

δηλ. να εμφορείται εκ της παρανόμου αντιλήψεως ότι η εγκατάσταση αιολικών πάρκων εκφράζει δημόσιο συμφέρον υπέρτερον της συνταγματικής προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων. Είναι ανάγκη να ανασκευάσωμεν και αύθις την εσφαλμένην και ολέθριαν αυτή θέσιν.

Διάγραμμα 3

ΣΜΚ εμφανίον (ενδεικτικώς) βασικές δημόσιες πολιτικές

Από το **Διάγραμμα (3)**, ένθα απεικονίζεται η ορθή ιεραρχία των εννόμων αξιών οι οποίες εμπλέκονται εις το οικείον Σύστημα Μεγάλης Κλίμακος (**ΣΜΚ**), σαφώς προκύπτει ότι οι έννομες αξίες των ευαισθήτων οικοσυστημάτων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, υπέρκεινται των ιεραρχικού επιπέδου των ενεργειακών αξιών. Πρακτικώς τούτο σημαίνει ότι, κατά την σχεδίαση δημοσίας πολιτικής προς υπέρβαση της συγκρούσεως δασών και αιολικών πάρκων, προηγείται η προστασία των δασών και έπεται η αξία των αιολικών πάρκων, η οποία ικανοποιείται μόνον καθ' όν μέτρον δεν θίγει καθόλου το δάσος. Προκύπτει επίσης ότι **η συνύπαρξις δασών και αιολικών πάρκων είναι λογικώς αδύνατος**, εφόσον **η εγκατάσταση αιολικών πάρκων συνεπάγεται την καταστροφή του δάσους** και μάλιστα εις έκτασιν μείζονα αυτού τούτου του χώρου εγκαταστάσεως. Τα εν προκειμένω απειλούμενα δάση είναι ορεινά και ημιορεινά, η δε μεταφορά των τεραστίων ανεμογεννητριών εις τον χώρον εγκαταστάσεως συνεπάγεται την περαιτέρω καταστροφή του δάσους για την **διάνοιξη των δρόμων μεταφοράς εντός των δασών**. Αν μάλιστα αληθεύει η πληροφορία καθ' ήν μελετάται η εγκατάστασις ανεμογεννητριών και εις την αλπικήν ζώνην, η οποία είναι επίσης προστατευτέα ως ευαίσθητον οικοσύστημα, τότε προδήλως οι δρόμοι μεταφοράς είναι μακρότεροι και η καταστροφή του δάσους μεγαλύτερα. Στην καταστροφή των ορεινών και ημιορεινών δασών θα πρέπει να προστεθεί και η καταστροφή του φυσικού αναγλύφου των οικείων βουνών εκ των απαιτούμενων και εκτεταταμένων χωματουργικών εργασιών, οι οποίες θα πλήξουν το δασικόν οικοσύστημα εις βάθος και θα εμπήξουν εις τα σπλάχνα των βουνών χιλιάδες τόνων σκυροδέματος. Πρόκειται με άλλους λόγους περί αληθούς συμφοράς, η οποία μάλιστα θα επέλθει και αλυσιτελώς. Διότι, και ως απλοί συλλέκτες του διοξειδίου του άνθρακος τα δάση που θα καταστραφούν, έχουν μεγαλύτερον και ευεργετικότερον αποτέλεσμα από την προσδοκωμένην εκ των αιολικών πάρκων καθαράν ενέργειαν. Αλλά, στην **βιώσιμη χωροταξία**, αξίαν δεν έχουν

χρησιμοθηρικές εκτιμήσεις τοιαύτης μορφής, διότι **ο δεδηλωμένος ύψιστος σκοπός της Βιωσιμότητας είναι η διάσωση της ζωής, η οποία εν προκειμένω εκδηλούται με την απολύτου προτεραιότητας δημοσίαν πολιτικήν της διαφυλάξεως των οικοσυστημάτων, και δη των δασικών, τα οποία αποτελούν κυριολεκτικώς την πηγήν της ζωής στον πλανήτη.** Είναι δε ευρέως γνωστόν, ότι η τελική σύσταση για την ματαίωση της επερχομένης δυσμενούς κλιματικής αλλαγής, είναι η αύξηση της δασώσεως της γης. Καθ' ήν στιγμήν, λοιπόν, από όλα τα έγκυρα χείλη του ΟΗΕ και της ΕΕ γίνεται έκκλησις προς αναδάσωσιν των καταστραφέντων δασών και περαιτέρω δάσωσιν της χέρσου γης, εις την Ελλάδα, την πατρίδα της ανθρωπίνης σοφίας, σχεδιάζεται αντιθέτως εκτεταμένη καταστροφή δασών εξαισίου κάλλους προς παραγωγήν αιολικής ενεργείας! Διά τους αδαείς, εις τα αμέσως κατωτέρω παρατιθέμενα αποσπάσματα των αρμοδίων δασικών αρχών του κράτους (υπ' αρ. **109775/11 της 25/1/2006** έγγραφο της Γενικής Δ/νσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος, Δ/νση Αισθητικών Δρυμών και Θήρας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων), περιγράφεται με γλαφυρότητα η τεραστία αξία των απειλούμενων με καταστροφή δασών και οι ελεεινές συνέπειες της απειλούμενης καταστροφής των:

«Η πολιτική προστασίας των δασών και δασικών εκτάσεων από συστάσεως του Ελληνικού κράτους είχε πάντα πολλαπλούς στόχους. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους εξής:

- Προστασία της εκτεταμένης δημόσιας γης (εθνικά κτήματα)
- Προστασία ανανεώσιμων φυσικών πόρων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τα δάση (παραγωγή τεχνικής ξυλείας, καυσόξυλων και άλλων δασικών προϊόντων)
- Παραγωγή βοσκήσιμης ύλης για την κτηνοτροφία
- Προστασία των εδαφών από την διάβρωση
- Προστασία οικισμών, έργων και υποδομών από πλημμυρικές παροχές και φερτές ύλες
- Παραγωγή καθαρού νερού

- Προστασία της άγριας χλωρίδας και πανίδας και του θηραματικού πλούτου
- Δημιουργία και διατήρηση υγιεινού περιβάλλοντος
- Δημιουργία προϋποθέσεων αναψυχής και τουρισμού

Κατά καιρούς δόθηκε ιδιαίτερη σημασία και βαρύτητα σε ωρισμένους από τους ανωτέρω στόχους ανάλογα με τις συγκυρίες και αναπτύχθηκαν αντίστοιχες διαχειριστικές πρακτικές (αντιπυρική προστασία, διαχείριση παραγωγικών δασών και βοσκοτόπων, αντιδιαβρωτικά έργα σε ορεινές λεκάνες απορροής, αναδασωτικά έργα, έργα ορεινής οδοποιίας, παροχή υπηρεσιών αναψυχής κ.λπ.).

Το σχετικά νέο πρόβλημα του φαινομένου του θερμοκηπίου σχετίζεται με τα δάση ως εξής:

Η παραγωγή και συσσώρευση βιομάζας με την φωτοχημική διαδικασία της φωτοσύνθεσης στα φυτά είναι η μόνη αντίστροφη της καύσης διεργασία που μπορεί να δεσμεύσει στην επιφάνεια της γης και στο φυτοπλαγκτόν της θάλασσας CO₂ της ατμόσφαιρας. Τα δάση συνεισφέρουν παγκοσμίως στην παραγωγή χερσαίας βιομάζας κατά 68%, οι σαβάνες και τα λιβάδια κατά 16% και τα καλλιεργούμενα εδάφη κατά 8%. Η αποδάσωση με τις πυρκαγιές, τις εκχερσώσεις, την όξινη βροχή κ.λπ. με την συνακόλουθη καύση ή αποσύνθεση της δασικής βιομάζας συμβάλλει σημαντικά στο φαινόμενο του θερμοκηπίου με εκπομπές CO₂ στην ατμόσφαιρα. Πλην όμως **η δέσμευση CO₂ στην βιομάζα με την φωτοσύνθεση είναι μεγαλύτερη από τις εκπομπές CO₂ με την καύση και την αποσύνθεση της βιομάζας και η διαφορά αυτή είναι ανάλογη με το μέγεθος της συσσωρευμένης βιομάζας. Η διατήρηση επομένως του συγκροτημένου δάσους με μεγάλα ποσοστά βιομάζας και η επέκτασή του με αναδασώσεις έχει μια γενικότερη σημασία στο πρόβλημα του φαινομένου του θερμοκηπίου...»**

Είναι ανάγκη να τονισθεί ότι το νομικόν πρόβλημα δεν είναι μια δήθεν επιλογή μεταξύ δασών και αιολικών πάρκων, διότι, εν προκειμένω, δεν τίθεται ζήτημα

διακριτικής ευχερείας της Διοικήσεως, η οποία δεν υφίσταται παντάπασιν. Διότι πρόκειται περί εννόμων αγαθών διαφόρου ιεραρχικής τάξεως, αφού προηγείται η έννομος αξία των δασικών οικοσυστημάτων και έπεται, πολύ πιο κάτω, η αξία της ενεργείας εξ ανανεωσίμων πηγών, η οποία μάλιστα εν προκειμένω δεν υφίσταται καν, διότι, εν όψει την καταστρεπτικής τεχνολογίας των τεραστίων ανεμογεννητριών, η πρόσβασις εις την ανανεώσιμον αιολικήν ενέργεια δεν είναι εφικτή ει μη μόνον εκ της καταστροφής του δάσους η οποία είναι διαρκής!

Πέραν της καταστροφής των δασών, που είναι η εσχάτη πηγή της ζωής, τα αιολικά πάρκα πλήττουν επίσης και την αξίαν του φυσικού αναγλύφου, αλλά και τα εξαισίον κάλλος του ελληνικού τοπίου. Κατά το πλείστον αυτής μέρος, η Ελλάς είναι χώρα ορεινή και ημιορεινή, η δε αλυσιτελής **χαρτογράφησις του αιολικού δυναμικού της Χώρας**, η οποία περιλαμβάνει προπαντός τα όρη και τα βουνά στα οποία το αιολικό δυναμικό είναι ευνοήτως υψηλόν, έχει προδικάσει την καταστροφή των, αφού η χαρτογράφησις αυτή δεν συνοδεύεται, ως έδει, ευθύς εξ αρχής από την συμπληρωματική χαρτογράφηση των τόπων ένθα είναι νομικώς επιτρεπτή και επιστημονικώς ορθή η βιώσιμη χωροθέτησις αιολικών πάρκων, τσοσούτω μάλλον καθ' όσον οι εν χρήσει τεράστιες ανεμογεννήτριες αποτελούν τεχνολογία βαρείας βιομηχανίας, η οποία καταστρέφει και διακόπτει αποτόμως το φυσικόν τοπίον. Υπό την ακολουθηθείσα μεθόδευση, το **Ειδικόν Σχέδιον Χωροταξίας Ανανεωσίμων Πηγών Ενεργείας** περιέχει τους κανόνες και τις οδηγίες για την συγκεκριμένη χωροθέτηση των αιολικών πάρκων προδήλως εις επίπεδον περιφερείας. Αλλά η καταδίκη και ο θάνατος των δασών απαγγέλλεται ευθέως υπ' αυτού τούτου του Σχεδίου, προδήλως διά να είναι βέβαιον ότι οι λαμβάνοντες τις αποφάσεις εις άλλον επίπεδον πλην του ΥΠΕΧΩΔΕ, δεν θα ορρωδήσουν προ της εγκληματικής καταστροφής των δασών.

Εντεύθεν έπεται ότι αν το Ειδικόν Σχέδιον περιβληθεί τελικώς, ως έχει εξαγγελθεί, τον τύπον **ΚΥΑ**, πρέπει να προσβληθεί ευθέως ενώπιον του **ΣΤΕ**, εις

το οποίο πρέπει να περιέλθει η ευθύνη της διαφυλάξεως των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας, του φυσικού αναγλύφου της και του ιδιαίτερου ελληνικού τοπίου, αφού το ΥΠΕΧΩΔΕ, καίτοι κατ' όνομα Υπουργείο Περιβάλλοντος, απεμπόλησε την ευθύνη της διαφυλάξεως των δασών. Επειδή, όμως, υπό το ισχύον θεσμικό καθεστώς, η κυρία ευθύνη των δασών ανήκει όχι στο ΥΠΕΧΩΔΕ, αλλά στο **Υπουργείο Γεωργίας**, πρέπει και ενώπιον της Διοικήσεως να ζητηθεί ειδικώς από τον Υπουργό Γεωργίας να υπερασπίσει αυτός την αρμοδιότητά του για την διαφύλαξη των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας, ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου προ της υπογραφής της συναφούς ΚΥΑ.

5. Συμπεράσματα

1. Η έκδοση του υπό κρίσιν Ειδικού Σχεδίου Χωροταξίας ΑΠΕ (**ΕΣΧΑΠΕ**) λαμβάνει χώρα στα πλαίσια της αναδιρθρώσεως της ενεργειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Η αναδιάρθρωσις αυτή έχει πρωτεύοντα σκοπό την πραγμάτωσιν των αναπτυξιακών στόχων της οικονομικής πολιτικής της Ε.Ε., όπως αυτή απεφασίσθη το πρώτον στην Σύνοδο Κορυφής της Λισσαβώνας κατά Μάρτιον του 2000. Στην πραγματικότητα, η πολιτική αυτή, παρά την συμπλήρωση και διόρθωσή της κατά την Σύνοδο Κορυφής του Γκέτεμπουργκ (Σουηδική Προεδρία, 2001) **αποκλίνει κατ' ουσίαν των βασικών αρχών της Βιωσίμου Αναπτύξεως**, όπως αυτές είχαν αποφασισθεί στην Παγκόσμια Διάσκεψη του Ρίο το 1992, διότι αποβλέπει να καταστήσει την ευρωπαϊκή οικονομία ως την ανταγωνιστικότερη και ισχυρότερη του κόσμου έως το έτος 2010.
2. Παρά την ουσιώδη αυτήν απόκλιση από την πολιτική της βιωσίμου αναπτύξεως, της οποίας, εν τούτοις, η Ε.Ε. υπήρξεν ο κύριος μοχλός στην Παγκόσμια Διάσκεψη του Ρίο, η Ε.Ε., δι' ευνοήτους λόγους, εξακολουθεί να τηρεί τα προσχήματα επιβεβαιούσα μεν την προσήλωσή της στην βιώσιμη

ανάπτυξη, αλλά υιοθετούσα παράλληλα **αντιφατικές πολιτικές**, ως τούτο προκύπτει ιδίως από την προσφάτως αποφασισθείσαν κατά Μάρτιον 2007 «**Ενεργειακή Πολιτική για την Ευρώπη**».

3. Μεταξύ των δέκα (10) μέτρων του Ευρωπαϊκού σχεδίου δράσεως για την ενέργεια, περιλαμβάνεται και η **αύξηση του ποσοστού διεισδύσεως των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα στο επίπεδο του 20%**, καθώς και η αύξηση του ποσοστού των βιοκαυσίμων στις μεταφορές σε ποσοστό 10%.
4. Νομικώς τουλάχιστον, η πολιτική αυτή δεν δεσμεύει την Ελλάδα, η οποία κατά τε το διεθνές και εσωτερικό δίκαιό της έχει δεσμευθεί στις αρχές της βιώσιμου αναπτύξεως, και η δέσμευσις αυτή έχει επικυρωθεί με την αυστηρά και συνεπή νομολογία του ΣΤΕ. Αλλά από τινος χρόνου, και η Ελλάς έχει προσχωρήσει στην αναπτυξιακή πολιτική, επιδιώκουσα ρητώς την αύξηση της ανταγωνιστικότητός της στην διεθνή οικονομία. Προς τον σκοπόν αυτόν, η χώρα έχει προσαρμόσει καταλλήλως τους σκοπούς και στόχους του προσφάτου χωροταξικού σχεδίου, η αυτή δε τάσις διέπει και το υπό κρίσιν ΕΣΧΑΠΕ. Εντεύθεν και οι προκλητικές διατάξεις του Σχεδίου, το οποίον επιτρέπει ρητώς την καταστροφήν του κυρίου φυσικού κεφαλαίου της Χώρας (δασικών οικοσυστημάτων) χάριν της εγκαταστάσεως των ΑΠΕ. Τοιουτοτρόπως, η ενθάρρυνσις των ΑΠΕ και η εκχώρησις των εις την ιδιωτική κερδοσκοπία, αποβλέπουν πράγματι εις την **αύξησιν της εντάσεως** του ενεργειακού δυναμικού της Χώρας και όχι ως έδει εις την **αντικατάστασιν αντιστοιχού ποσοστού** του εν ισχύι ενεργειακού μείγματος.
5. Η σύγκλισις αυτή ευρωπαϊκής και ελληνικής ενεργειακής πολιτικής, κατέστη ιδίως φανερά κατά την πρόσφατον Σύνοδον του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις Βρυξέλλες κατ' Ιούνιον του 2008. Παρά τις θρηνωδίες που ηκούσθησαν εκεί για την επιδείνωσιν του φυσικού περιβάλλοντος διεθνώς, ουδείς απολύτως υπενθύμισε την υποχρέωσιν την οποίαν έχουν αναλάβει όλες οι χώρες με το **άρθ. 3** της Διακηρύξεως του Ρίο (βλ. και Agenda '21)

(1992), όπως περιορίσουν τις αναπτυξιακές των φιλοδοξίες χάριν της βιωσιμότητας του πλανήτη και της οφειλομένης δικαιοσύνης έναντι των φτωχών χωρών του κόσμου. Αντιθέτως, προεξαρχουσών των χωρών που επιδίδονται εις το προσοδοφόρον εμπόριο των τεχνολογικών συστημάτων ΑΠΕ, ιδίως δε των ανεμογεννητριών (Γερμανία, Ισπανία), ηρκέσθησαν να εναποθέσουν τις αναπτυξιακές των προσδοκίες στην γενίκευση της χρήσεως της τεχνολογίας αυτής τόσο στην Ευρώπη όσο και στον λοιπό κόσμο.

6. Η υποκριτική αυτή πολιτική των κυρίων εταιρών της Ε.Ε. δεν δεσμεύει την Ελλάδα ούτε νομικώς, ούτε λογικώς, της οποίας η προσήλωση στην θεμελιώδη αρχή της βιωσιμότητας πηγάζει ευθέως από το διεθνές δίκαιο και το άρθρ. 24 του Συντάγματος. Πρωταρχικό συμφέρον της εθνικής βιωσιμότητας είναι η διάσωσης του ανεκτιμήτου φυσικού κεφαλαίου της, ήτοι:

- του εθνικού τοπίου και του απαραμίλλου κάλλους της ελληνικής φύσεως,
- του πλουσίου και εντόνου φυσικού αναγλύφου της χώρας, μοναδικού εις βιοποικιλότητα,
- των πλουσίων ορεινών και ημιορεινών δασικών οικοσυστημάτων,

απάντων τούτων συνιστώντων τα κύρια στοιχεία της εθνικής ταυτότητας. Πρόκειται περί του μεγίστου εθνικού συμφέροντος, του οποίου δεν δύνανται να κατισχύσουν οιοσδήποτε οικονομικές παράμετροι και εκτιμήσεις.

7. Τοιουτοτρόπως, η καιρία αυτή διάστασις της εθνικής βιωσιμότητας, αποκλείει παντελώς την εγκατάστασιν των ανεμογεννητριών των οποίων οι τερατώδεις συστοιχίες προτείνονται ως αιολικά πάρκα. Η εγκατάστασις αυτή αντίκειται ευθέως εις το άρθρ. 24 του Συντάγματος, αποτελεί δε πρωτοφανή και ανήκουστον πράξιν η διάταξις του Σχεδίου η οποία επιτρέπει ρητώς το αντίθετον, με την προσχηματική αναφορά στα άρθρα 45 κ.ά. του **Δασικού Κώδικος**. Εξάλλου, η αναφορά αυτή αποτελεί καθαρὰν υποκρισίαν, διότι η Διοίκησις γνωρίζει καλώς, ότι οι διατάξεις αυτές καθ' ό μέρος αντίκεινται στην συνταγματική προστασία των δασικών οικοσυστημάτων έχον κηρυχθεί **ανίσχυρες** από τη νομολογία του ΣΤΕ.

8. Η ανάλυση της παρούσης γνωμοδότησεως εστιάζεται εις το σημείον αυτό, όχι μόνο διότι τούτο είναι καίριον και δεν πρέπει να επισκιασθεί με την ενασχόληση με ήσσονα μέρη του υπό κρίσιν Σχεδίου, αλλά και διότι η προωθουμένη αύξησης της συμμετοχής των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα προσδοκάται κατά ποσοστόν τουλάχιστον 87% από την εγκατάσταση των Γερμανικών και Ισπανικών ανεμογεννητριών.
9. Η επισημαινομένη απειλή καταστροφής των δασικών οικοσυστημάτων αποτελεί τον μέγιστον μέχρι τούδε κίνδυνον του ελληνικού φυσικού περιβάλλοντος και η τυχόν έγκρισις της υπό έκδοσιν ΚΥΑ θα αποτελέσει οικολογικόν έγκλημα, διά την τέλεσιν του οποίου δεν υπάρχει πράγματι καμμία απολύτως δικαιολογία.
10. Η Ελλάς δεν έχει καμμίαν απολύτως νομική και ηθική υποχρέωση να καταστρέψει τα δασικά της οικοσυστήματα χάριν της νέας ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής. Ενεργούσα αποκλειστικώς επί τη βάσει της εννόμου τάξεώς της και σεβομένη τον πολιτισμό και την παράδοσή της, αλλά και την προσήλωσή της στις θεμελιώδεις αρχές και αξίες της βιωσιμότητας, όπως αυτές διεκηρύχθησαν στο Ρίο (1992) και επιβεβαιώθησαν στο Γιοχάννεσμπουργκ (2002), θα συμπορευθεί με την ευρωπαϊκή πολιτική μόνο καθ' ό μέτρον αύτη δεν βλάπτει το εθνικό συμφέρον υπό την ανωτέρω εκτεθείσαν έννοια. Αιολικά πάρκα με τεχνολογία προσηρμοσμένη στην μικρά κλίμακα του ελληνικού τοπίου, μπορούν να εγκατασταθούν μόνον εκεί που δεν βλάπτουν διόλου τα δασικά οικοσυστήματα και το τοπίον. Υπό τον θεμελιώδη αυτόν περιορισμόν, αποκλείονται βεβαίως παντελώς τα δασικά οικοσυστήματα πάσης φύσεως, περιλαμβανομένης και της γεωργικής γης, τα παράκτια και νησιωτικά οικοσυστήματα, ως και οιαδήποτε άλλα ευαίσθητα οικοσυστήματα χωρίς να είναι απαραίτητο να έχουν κηρυχθεί διά διοικητικής πράξεως εκδιδομένης επί τη βάσει των **άρθ. 18 και επ. του Νόμου 1650/1986**. Δεν είναι η Διοίκηση που θα καθορίσει ποία οικοσυστήματα θα προστατευθούν, αλλ' η φύσις των οικοσυστημάτων αυτών,

προσδιοριζόμενη εκάστοτε υπό της αρμοδίας επιστήμης και της νομολογίας του ΣΤΕ.

11. Κατά τα λοιπά, και δη ως προς τις λοιπές μορφές ΑΠΕ, λεκτέον ότι:

- A. Τα **ΜΥΗΕ**, αν δεν χωροθετηθούν με την σύμφωνη γνώμη των αρμοδίων επιστημόνων (δασολόγων, υδρογεωλόγων, αρχιτεκτόνων τοπίου κ.λ.π.) μπορεί να αποδειχθούν μέγας κίνδυνος όχι μόνο για το ευαίσθητο ορεινό τοπίο, αλλά και γι' αυτήν την ίδια την ισόρροπη ρύθμιση των υδάτων επιφανείας που θα αποσταθεροποιήσει τόσο τα υδατικά συστήματα όσο και τα μετ' αυτών συνδεδεμένα φυσικά οικοσυστήματα.
- B. Τα **φωτοβολταϊκά** συστήματα στο κλίμα της Ελλάδος ενδείκνυνται μόνον για εξατομικευμένη χρήση, δημόσια ή ιδιωτική, και δεν επιτρέπεται να λάβουν διαστάσεις διανομής και εμπορίας του προϊόντος των. Και μόνον η εξ αυτών ακτινοβολουμένη θερμότης αποτελεί κατάδηλον βλάβη του περιβάλλοντος.
- Γ. Η παραγωγή **βιομάζας** αποτελεί καταδήλως ανόητον αλλά και εγκληματικόν τρόπον διαστροφής της γεωργίας, που έχει ήδη προκαλέσει διεθνή κρίση πλήττουσα τον πτωχόν κόσμο.

Αθήνα, 12.8.2008

Ο Πρόεδρος

Μιχαήλ Δεκλερής